

этнической общности часто варьируются от одной профессиональной или социальной группы к другой. Однако есть коннотативные слова, которые понимаются одинаково всеми членами национальной культуры. Работа над коннотативными словами в методическом аспекте более трудна, чем работа с безэквивалентной и фоновой лексикой. В сфере коннотативных слов мы не можем прибегать ни к переводу, ни к наглядной семантизации, ни к видовым определениям. Основным прием – лингвострановедческий комментарий.

Идеальным коннотативным страноведческим комментарием является текст.

На занятиях необходимо использоваться оригинальные художественные и нехудожественные тексты. Оригинальные нехудожественные тексты, рассказывающие об истории страны изучаемого языка, о её столице, традициях и праздниках, расширяют кругозор учащихся и одновременно служат средством обучения языку.

Культурно-страноведческий компонент оригинального текста включает, прежде всего, знания:

- основных социальных институтов общества: государства, органов власти и управления, их политического устройства;
- культуры страны изучаемого языка и сведений о городах и их достопримечательностях, выдающихся памятниках городов, земель;
- географических названий городов, рек;
- природных особенностей страны изучаемого языка; достижений в области науки, экономики, политики, техники, искусства, образования, формы сотрудничества с другими странами;
- истории страны и этноса.

Реализация страноведческого компонента в процессе преподавания иностранного языка помогает решить проблему создания положительной мотивации обучения и способствует более осознанному овладению иностранным языком как средством общения.

Список использованных источников:

1. Бутенко Е.Ю., Евсюкова Т.В. Лингвокультурология: учебник. / Е.Ю. Бутенко, Т.В. Евсюкова. – М.: Флинта, 2014. – 480 с.

Таможська І.В.

кандидат педагогічних наук,

Харківський державний автотранспортний коледж

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО СКЛАДУ В НОВОРОСІЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НА КАФЕДРІ ЗООЛОГІЇ ТА ПОРІВНЯЛЬНОЇ АНАТОМІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ СТОЛІТТЯ)

У березні 1868 р. приват-доцентом кафедри зоології та порівняльної анатомії Новоросійського університету став випускник Гейдельберзького університету, магістр зоології Дерптського університету, барон О. Ф. Стурт.

3 жовтня 1868 р. у статусі приват-доцента почав читати курс «Систематика рослин» випускник Харківського університету, магістр ботаніки Є. М. Деларю [1, а. 1–11, 34].

У січні 1869 р. О. Ф. Стюарт прохав надати йому посаду штатного доцента. На засіданні вченої ради 12 травня 1869 р. професор І. А. Маркузен критично оцінив науково-педагогічну діяльність О. Ф. Стюарта. Професор відзначив, що О. Ф. Стюарт не мав ґрунтовних знань із зоології, а на іспитах начебто робив необґрунтовані зауваження студентам. Навпаки, професор Л. С. Ценковський і доцент Харківського університету П. Т. Степанов надали позитивні відгуки науковим працям О. Ф. Стюарта. Але за наполяганням професора І. А. Маркузена питання щодо доцентства О. Ф. Стюарта вчена рада вирішили відкласти. З лютого 1869 р. І. А. Маркузен та його прихильники займалися пошуком інших кандидатур на кафедру зоології та порівняльної анатомії. Претендентів виявилось троє. Надії на професора Казанського університету М. П. Вагнера не було, так як той вів переговори про перехід в 1870 р. до Петербурзького університету. Дослідник М. М. Міклухо-Маклая протягом 1864–1869 рр. та 1870–1882 рр. перебував за межами Російської імперії, тому фізично не міг жити в Одесі. Приват-доцент Е. К. Брандт з Медико-хірургічної академії в цей час знаходився в Трієсті [2, с. 42–67].

19 травня 1869 р. вчена рада вдруге розглянула прохання О. Ф. Стюарта щодо переведення його на посаду штатного доцента. Результати голосування були такими: 6 голосів – «за» і 5 – «проти». Утім професор І. А. Маркузен висловив бажання докладно ознайомитися з науково-педагогічною роботою претендента. У листі від 28 травня 1869 р. до професора, юриста О. М. Богдановського (колишній викладач Рішельєвського ліцею) О. Ф. Стюарт висловив своє незадоволення ситуацією, пов'язаною з його кандидатурою, адже завжди намагався уникнути інтриг, боротьби за посади. Про це знали І. І. Мечников та О. О. Ковалевський. О. Ф. Стюарта був здивований, що І. А. Маркузен не згадав про 6 його наукових праць (періоду викладання в Йєнському університеті), опублікованих в іноземних журналах. Зазначив, що планує зайнятися вивченням фауни Середземного моря, тому збирається їхати до Італії. З Неаполя 3 жовтня 1869 р. він повідомив професору В. І. Лапшину про те, що займатиметься науковими дослідженнями, що погребує багато часу [3, а. 1–6 зв., 23–29].

Ще під час перебування в університеті О. Ф. Стюарт брав активну участь у створенні Новоросійського товариства дослідників природи. Він став віцепрезидентом цього товариства. Навесні 1871 р. разом із Л. С. Ценковським на власні кошти організує Севастопольську біологічну станцію.

Повернувшись із-за кордону, з 1908 р. О. Ф. Стюарт очолює Бессарабське товариство дослідників природи й любителів природознавства. За його участі в Кишиневі було відкрито Земський музей (Національний музей природи і етнографії). Директором цього музею було призначено О. Ф. Стюарта [4, с. 459].

В 1870 р. випускник Новоросійського університету І. Ф. Коцу стає приват-доцентом. Він успішно захистив *pro venia legendi* «О слизистых грибах», що дало йому право читати лекції з анатомії, фізіології, систематики

та морфології рослин. В 1873 р. вступає до Медико-хірургічної академії, пізніше стає військовим лікарем.

П. А. Спіро закінчив природничий і медичний факультети, рік читав обов'язковий курс «Фізіологія з практикою», проводив вівісекції. Протягом двох років перебував у закордонних відрядженнях із науково-педагогічною метою. Там він підготував кілька наукових праць. Професор Лейпцизького університету К. Людвіга надав йому схвальні відгуки. 22 березня 1879 р. вчена рада прохала надати йому посаду понадштатного доцента (з оплатою від казни) [5, с. 56–90].

8 років П. А. Спіро був лаборантом на кафедрі фізіології, більше 10 років обіймав посаду приват-доцента. 25 січня 1885 р. професори В. В. Заленський і О. О. Ковалевський в листі до міністра народної освіти І. Д. Делянова прохали надати П. А. Спіро дозвіл викладати обов'язковий навчальний курс «Фізіологія». Аргументуючи це тим, що П. А. Спіро багато років читав предмет «Фізіологія», захистив докторську дисертацію, мав досвід роботи прозектора. У грудні 1884 р. вчена рада погодилася з пропозицією професорів щодо затвердження кандидатури П. А. Спіро, Міністерство народної освіти теж не заперечувало призначити його на посаду екстраординарного професора. І. М. Сеченов відмітив, що П. А. Спіро одним із перших дослідив питання щодо значення передньої й середньої частини головного мозку для дихальних рухів. Його наукові висновки знайшли місце не тільки в підручниках вітчизняних авторів, а й зарубіжних. Після звільнення з Новоросійського університету І. М. Сеченова фізіологію (4–5 год. щотижня) читав П. А. Спіро, а також він проводив практичні заняття (3–4 год. щотижня), керував роботою фізіологічної лабораторії, проводив іспити. В 1885 р. він став екстраординарним професором кафедри зоології, порівняльної анатомії та фізіології [6, а. 57–58].

З 23 жовтня 1881 р. до 16 вересня 1882 р. посаду приват-доцента обіймав викладач зоології В. М. Реп'яхов. З 19 січня 1874 р. він став «професорським стипендіатом» і водночас позаштатним зберігачем зоотомічного кабінету. За його ініціативою в Новоросійському університеті було введено навчальний курс «Ентомологія» Тому доцентська посада на кафедрі зоології, порівняльної анатомії і фізіології була цілком заслуженою [7, р. 20–22].

Доктор філософії Йєнського університету М. Шульгін подав до Новоросійського університету заяву на отримання посади приват-доцента на кафедрі зоології. Там він планував викладати гістологію. М. Шульгіним було проведено дві пробні лекції. Утім професори В. М. Реп'яхов і Л. А. Рішаві не підтримали його кандидатуру [8, а. 35–37 зв., 133, 140–144].

У Новоросійському університеті на заміщення кафедри зоології (після переходу до Санкт-Петербурга О. О. Ковалевського) претендувало кілька осіб. Зокрема, О. М. Нікольський – доктор зоології, приват-доцент Санкт-Петербурзького університету. Він був учасником багатьох експедицій (Калмикія, Крим, Астраханська губернія, Персія, Закаспійський край, Аральське море, озеро Балхаш). Аналогічне бажання мав приват-доцентом Казанського університету О. Остроумов. Він був автором 24 наукових статей. Але факультет вирішив довірити викладання зоології екстраординарному

професору Новоросійського університету В. М. Реп'яхову. У подальшому він став ординарним професором [9, а. 23–27, 38–40 зв., 50–51; 10 а. 204–207 зв.].

У Новоросійському університеті з 1895 р. до кінця 1917 р. читав курс «Бактеріологія» приват-доцент Я. Ю. Бардах (в осінньому семестрі – 8 год. щотижня, у весняному семестрі – 4 год. щотижня). Ще в 1894 р. він захистив у Московському університеті докторську дисертацію «Исследование по дифтерии». В 1888 р. І. І. Мечников свідчив, що Я. Ю. Бардах відомий йому як «видатний і талановитий студент..., різносторонньо освічений, тямущий і технічно вправний учений». [11а. 34–35 зв.; 12, с 3–6].

Отже, у другій половині ХІХ століття виникла гостра необхідність в організаційно-методичній діяльності Новоросійського університету щодо відбору кандидатів на вакантні кафедру зоології та порівняльної анатомії.

Список використаних джерел:

1. О приват-доцентах, допускаемых к чтению в университете лекций по свободным кафедрам... // ДАОО, ф. 45, оп. 7, спр. 34. – 46 арк.
2. Заседание Совета 12-го мая 1869 года. // Протоколы заседаний Совета Императорского Новороссийского университета 1869 года. – № 2. – Одесса, 1870. – С. 38–78.
3. Об избрании приват-доцента, барона Стурта в штатные доценты // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 19. – 32 арк.
4. Ларченков Е. П. Геология в Одесском университете. Очерки истории кафедры общей и морской геологии / Е. П. Ларченков, О. П. Кравчук, А. О. Кравчук. – Одесса : Фенікс, 2009. – 532 с.
5. Заседание Совета 22-го марта 1879 года // Записки Императорского Новороссийского университета. – Т. 29. – 1880. – С. 53–64.
6. Об утверждении и оставлении профессуры в Новороссийском университете // РДА в СПб., ф. 733, оп. 150, спр. 669. – 94 арк.
7. Kuznetsov V. A. Professor Vasiliy Michaylovich Repyachov (1852–1905) – scientific and pedagogical activity / V. A. Kuznetsov, N. V. Kuznetsov, L. V. Ryasikov // European science review (L.). – 2014. – № 5–6. – P. 19–25.
8. О приват-доцентах, здесь же переписка о поручении им чтений лекций по вакантным кафедрам и о назначении вознаграждения за эти чтения // ДАОО, ф. 45, оп. 8, спр. 10. – 153 арк.
9. Об утверждении и оставлении профессуры в Новороссийском университете // РДА в СПб., ф. 733, оп. 150, спр. 669. – 94 арк.
10. Об утверждении и увольнении профессоров Новороссийского университета // РДА в СПб., ф. 733, оп. 150, спр. 735. – 207 арк.
11. О доцентах // ДАОО, ф. 45, оп. 11, спр. 19^а. – 58 арк.
12. Яків Юлійович Бардах. Біобібліографічний покажчик літератури. Упорядник Т. В. Тющенко. – Одеса, 2004. – 29 с.